

VN/7675/2025

HAKUILMOITUS

KOULURUOKAILUN KEHITTÄMISTOIMENPIDE, (VALTAKUNNALLINEN)

(Terveydeksi-ohjelma)

Avustuksen yleiskuvaus

Kouluruokailun kehittämistoimenpide avustushaku on osa kansallisen hyvinvointi- ja terveysohjelman (Terveydeksi-ohjelma) toimeenpanoa. Terveydeksi – ohjelman tavoitteena on vähentää keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttamaa hyvinvointivajetta ja tautitaakkaa, lisätä työ- ja toimintakykyä sekä vähentää väestöryhmien välisiä eroja terveys- ja hyvinvointiongelmassa. Ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarvetta. Ohjelmaa koordinoi sosiaali- ja terveysministeriö.

Terveydeksi-ohjelmassa toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen. Ohjelman päämääränä on edistää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä vähentää terveys- ja hyvinvointieroja.

Avustus on tarkoitettu valtakunnalliseen laaja-alaiseen kouluruokailun (ml. varhaiskasvatus, ammatilliset oppilaitokset ja lukio) kehittämiseen. Tavoitteena on ravitsemuksellisesti laadukas ruokatarjonta kouluympäristöissä ml. oppilaiden osallisuus ja osallistuminen ruokailuun, ruokailuympäristö ja ruokakasvatus. Lähtökohtana on lapsi- ja nuorilähtöinen näkökulma, jossa ruokailutilanne nähdään arvokkaana, se on sopivaan aikaan päivästä ja siihen on varattu riittävästi aikaa. Tavoitteena on, että ruoka on maistuvaa ja tulee syödyksi.

Avustuksiin on käytettävissä noin 350 000 euroa. (sosiaali- ja terveysministeriön Terveydeksi-ohjelman momentilta 33.03.31)

Avustuksia myönnettäessä edellytetään 15 % omarahoitusosuutta. Avustusta ei saa käyttää voittoa tuottavaan taloudelliseen toimintaan. Valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää, minkä takia myönnetyn avustuksen osuus hyväksytyistä kustannuksista voi olla myös haettua summaa pienempi. Mikäli avustuksenhakija on yritys, tulee sen ilmoittaa hakemuksessaan saadut de minimis -tuet eli vähämerkityksinen tuki, joka ei vääristä kilpailua tai vaikuta haitallisesti EU:n sisämarkkinoihin.

Valtionavustuksen käyttöaika on enintään 1.5. 2025 – 31.3.2027. Valtionavustus on käytettävä, arvioitava ja raportoitava 31.3.2027 mennessä, joka sisältää myös hankkeen ulkoiseen arviointiin osallistumisen.

VN/7675/2025

Hakuaika alkaa 9.6.2025 ja päättyy 8.8.2025 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä. Päätökset avustusten saajista tehdään mahdollisimman pian hakujan päätyttyä. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

Avustukseen sovelletaan Valtionavustuslakia (688/2001).

Mihin ja kenelle avustus on tarkoitettu?

Avustusta voidaan myöntää kunnille, kuntayhtymille, yliopistoille, järjestöille ja muille yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille. Myös osakeyhtiömuotoiset ammattikorkeakoulut voivat toimia hakijoina. Avustuksia ei voida myöntää yksityishenkilöille.

Avustuksen hakijoilta toivotaan ensisijaisesti hankekonsortiota, joka koostuu useammasta organisaatiosta. Tällöin yksi organisaatio toimii avustuksen varsinaisena hakijana, ja avustusta voidaan siirtää muille hankekokonaisuuteen osallistuville organisaatioille.

Avustettavan toiminnan tavoite ja toteutus

Avustuksen kohteena on toteuttaa laaja-alainen valtakunnallinen kouluruokailun ml. varhaiskasvatus, peruskoulu, ammatilliset oppilaitokset ja lukio, kehittämistoimenpide.

Avustuksen hakijan tulee valita omaan suunnitelmaan sopivat olemassa olevat materiaalit ja toimintamallit¹ ja sitten skaalata ja soveltaa valittuja sekä/tai kehittää uusia innovatiivisia menetelmiä. Tarkoitus ei kuitenkaan ole rajata työtä tiettyyn malliin vaan avustuksen hakija saa hyödyntää laajasti aiemmin tehtyä kehittämistyötä. Työn täytyy pohjautua tutkittuun tietoon terveyttä edistävästä ateriavaihtoehdoista² ja edistää kansallisen julkisten hankintojen strategian tavoitetta kestäville ja vastuullisille elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoille³. Toiminnassa tulee huomioida aiemmissa kehittämishankkeissa tehty työ.

Toteutus

Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan kouluruokailun ml. varhaiskasvatus, peruskoulu, ammatilliset oppilaitokset ja lukio, kehittämistoimenpiteet, joiden tavoitteena on lapsi- ja nuorilähtöinen ruokailutilanne, joka on sopivaan aikaan päivästä ja siihen on varattu riittävästi aikaa. Tavoitteena on myös kustannustehokas ja ravitsemuksellisesti laadukas ruokatarjonta koulu-, oppilaitos- tai toimintaympäristössä, oppilaiden osallisuus ja

¹ Olemassa olevia materiaaleja ja toimintamalleja on useita esimerkiksi sydänmerkkiateria –konsepti, Maistuva Koulu -ideapankkia, Ruokatiedon aineistoja ja Ruokatutka-materiaaleja, kouluruokadiplomi, makuakkoset-diplomi, nykytila-arviointityökalu, ravitsemussitoumus ja KOKOAVA-hanke.

² Eri väestöryhmille suunnattuja suosituksia terveyttä edistävästä ruokavalioista, jotka perustuvat tutkittuun tietoon: [Ravitsemus- ja ruokasuositukset - Ruokavirasto](https://www.julkari.fi/handle/10024/131834) Lisäksi ruokailusuositukset:

Kouluruokailusuosituksen (Syödään ja opitaan yhdessä - kouluruokailusuositus)

<https://www.julkari.fi/handle/10024/131834>, Terveyttä ja iloa ruoasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus

<https://www.julkari.fi/handle/10024/135907> sekä Hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä ruokailusta -

Ruokailusuositus ammatillisiin oppilaitoksiin ja lukioihin <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/hyvinvointia-ja-yhteisollisyytta-ruokailusta>

³ [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin - suosituksia vaatimuksiksi ja vertailukriteereiksi.pdf](#)

VN/7675/2025

osallistuminen ruokailuun, ruokaympäristön ja ruokakasvatustoimien kehittäminen. Työllä edistetään myös ruokapalveluiden ruuan kotimaisuusastetta ja ruokaturvaa.

Avustuksen hakija tunnistaa olemassa olevia toimintamalleja, joiden käyttöä tuetaan hyödyntäen Kouluruuan kehittämisohjelmassa ja kansallisen lapsistrategian toimeenpanossa tehtyä työtä⁴.

- Avustuksen hakija tekee ehdotuksen toimenpiteistä, joilla edistetään olemassa olevien toimintamallien käyttöönottoa varhaiskasvatus-, koulu- ja opiskeluympäristöissä, joissa mallit eivät vielä ole käytössä.
- Hankkeessa toteutetaan toimenpiteitä, joilla tehdään näkyväksi yhteisen ja lapsi- ja nuorisolähtöisesti toteutetun ruokailuhetken merkitys hyvinvoinnille ja jaksamiselle sekä yhteisöllisyydelle, kiusaamisen vähentämiselle ja yksinäisyyden torjumiselle.
- Hanke huomioi ja tukee kehittämistyössään ottamaan käyttöön jo olemassa olevia oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta vahvistavia keinoja kouluruokailun sisällön suunnitteluun ja arviointiin.
- Hanke tunnistaa ja tekee näkyväksi hyviä käytäntöjä ruokailun järjestelyihin liittyvien toimijoiden, kuten päättäjien, lasten, nuorten ja perheiden yhteistyön toteuttamiseksi.
- Hanke hyödyntää aiemmin pilotoituja hyviä käytäntöjä ja materiaaleja sekä selvittää mahdollisuuksia sisällyttää tarvittavat täydennykset opetussuunnitelmiin.
- Hankkeessa tehdään hyviä toimintakäytäntöjä näkyviksi oppimisympäristöissä tapahtuvaa ruokakasvatusta tukevien materiaalien avulla.
- Hankkeen toimeenpanossa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon erilaiset menetelmät, joilla voidaan lisätä tietoisuutta ruoan alkuperästä, erilaisista ruokakulttuureista ja yhteisen ruokailun merkityksestä osallisuuden kokemukselle.

Avustuksella toteutettavat hankkeet ovat valtakunnallisesti laaja-alaisia ja ne tavoittavat toiminnallaan merkittävän väestömäärän kohderyhmästä ja varhaiskasvatusyksiköistä/kouluista/oppilaitoksista. Hankkeen lopputuloksena syntyy ehdotus tämän kokonaisuuden kansallisesta jatkokehittämisestä ja levittämisestä toimenpiteen päättymisen jälkeen.

Hankesuunnitelmassa tulee käydä selkeästi ilmi toiminnan tavoitteet, toimenpiteet (toteutustapa, valitut keinot ja niiden soveltuvuus tälle kohderyhmälle), työvaiheet ja resurssit, tulos, odotetut vaikutukset, mittari/tavoiteltu muutos. Kokonaisuuden tulee olla looginen ketju, jonka avulla voi olettaa saavutettavan toivottuja vaikutuksia.

Hankkeessa tulee seurata ja arvioida hankkeen toimien toteutuksen onnistumista, vaikutuksia ja hyötyjä sekä määrällisesti että laadullisesti. Arvioinnissa tulee tehdä näkyväksi, miten toimenpiteessä otetaan huomioon väestöryhmien välisten terveyserojen, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo, kaventamisen näkökulma. Terveystieteiden ohjelmalle on valittu ulkopuolinen taho (Motiva), joka tekee ohjelman vaikutusten kokonaisarvioinnin. Ohjelman kokonaisarvioinnin tekijä tekee yhdessä hanketoimijoiden kanssa toimenpiteen arviointisuunnitelman toimenpiteen käynnistyessä. Hanketoimija kokoaa laadullista ja

⁴ [Kouluruuan kehittämisohjelma](#) ja [Lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma](#)

VN/7675/2025

määrällistä tietoa arviointisuunnitelmassa kuvatus mukaisesti toimenpiteen aikana ja luovuttaa kootun arviointitiedon Motivalle loppuarviointiin.

Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma

Viestintä on olennainen osa hankkeen onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista. Avustushakemuksessa tulee kuvata viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, jossa kuvataan viestinnän tavoitteet, kohderyhmät, toimenpiteet, tavoiteltavat tulokset ja niiden mittarit sekä viestinnän resurssit että vastuutahot.

Viestinnän tavoitteena on tukea avoimen, luottamuksellisen, vuorovaikutteisen ja vaikuttavan yhteistyön rakentumista hankekonsortion, alueellisten toimijoiden ja kohderyhmän kesken. Hankkeen käynnistysvaiheessa viestinnällä tuetaan hankkeen sisäistä vuoropuhelua ja keskusteluja eri sidosryhmien kanssa. Toteuttamisvaiheessa viestinnän painopiste siirtyy toimeenpanon tukemiseen sekä sidos- ja kohderyhmien informoimiseen. Hankkeen juurruttamis- ja levittämisvaiheessa keskitytään hankkeen tuotosten ja tulosten tunnetuksi tekemiseen. Hankkeen viestinnän tulee olla kohderyhmille innostavaa ja kannustavaa, jotta voidaan tukea käyttäytymisen muutosta. Viestintää tulee toteuttaa monikanavaisesti.

Hankeavustusta saavien tahojen edellytetään noudattavan avustuskokonaisuuden yleisiä viestintäohjeita.

Avustuksen hakeminen

Valtakunnallinen kouluruokailun kehittämistoimenpide -hankkeen hakemuksesta tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

- Tavoitteet, niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet ja tavoiteltavat tulokset. Tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu siten, että niiden perusteella on mahdollista arvioida, toteuttaako hanke asetuksessa säädettyjä, avustettaville hankkeille asetettuja edellytyksiä.
- Aiesitoumukset tai muu kuvaus, joista ilmenevät osatoteuttajat sekä osatoteuttajien hankkeeseen osallistuminen. Kuvaus, miten yhteistyö on suunniteltu toteuttajien kesken.
- Kuvaus toimista, joilla hankkeessa varmistetaan kohderyhmän osallistuminen ja vaikuttaminen palveluiden kehittämiseen ja arviointiin (esimerkiksi kokemusasiantuntijaedustus hankkeen projektiorganisaatiossa).
- Arvio mahdollisista riskeistä.
- Kuvaus hankkeen toteuttajien hankehenkilöstöstä (ml. esihenkilötaso) ja sen resurssoinnista.
- Esitys riittävästä resursseista (ml. matkakustannusvaraukset).
- Hankkeen toteuttamisaikataulu sekä merkittävimmät toimenpiteet ja aikataulutus kuukausikohtaisesti.
- Hankkeen ohjausryhmän alustava kokoonpano.
- Kuvaus siitä, miten toimintaa ja tuloksia arvioidaan ja seurataan. Hakemuksessa sitoudutaan jatkuvaan raportointiin sekä toimintamallien kuvaukseen Innokylässä.

VN/7675/2025

Avustusta haetaan hakulomakkeella, johon sisältyy suunnitelma avustuksella toteutettavasta toiminnasta sekä arvio toiminnan kustannuksista. Erillisiä hankesuunnitelmia tai muita liitteitä ei oteta huomioon arvioinnissa. Aiesitoumukset voi toimittaa liitteenä, mutta ne eivät ole välttämättömät hakuvaiheessa. Haussa käytettävät lomakkeet ovat sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Hakemus lähetetään kirjaamoon (kirjaamo.stm(at)gov.fi -viitteellä VN/7675/2025.

Hakemusten arviointi

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

- Vastaavuus ja laatu suhteessa avustettavan toiminnan tavoitteisiin
- Hankkeen toimeenpano- ja taloussuunnitelman toteutettavuus.
- Potentiaali saada aikaan tavoiteltuja muutoksia.

Arvioinnin yksityiskohtaiset kriteerit on kuvattu erillisessä liitteessä.

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Esteitä avustuksen myöntämiselle

Esteiksi voidaan määritellä esimerkiksi seuraavat seikat:

- Ministeriöt hylkäävät hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.
- Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.

VN/7675/2025

- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan hallinnointikustannukset, henkilöstökustannukset, matka- ja majoituskustannukset sekä määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut edellä mainitut kustannukset.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.
- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoiminen

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoivat valitut toteuttajat STM:ään 6 kk:n välein toteutuneet käytännön toimenpiteet ja talousluvut.

Lisätietoja

Erityisasiantuntija Kasper Holmberg, p. 0295163350; etunimi.sukunimi@gov.fi

Valtionavustuksista yleisesti: <https://stm.fi/valtionavustusten-hakeminen>